

[Hans Hansen (Rørby).]

på at få forholdet bragt i orden så hurtigt som muligt, og det ændringsforslag, der her er stillet, hvorved fristen forkortes, kan vi fra vor side tiltræde.

Der er næppe nogen sag, der er kludret mere med end denne. Forholdet er det, at loven af 19. februar 1932, der bestemte, at de værdier, der findes i Danmarks undergrund, skal tilhøre staten, skal være national ejendom, var der enstemmighed om, og der var ingen væsentlige indvendinger, da den lov blev gennemført, men loven af 31. januar 1936, hvorved man solgte undergrundsværdierne til et monopolselskab, gik retsforbundet stærkt imod. De senere tilføjelser til loven af 1932 har kun været udbygninger af det, der skete i 1936.

Det ærede medlem hr. Aksel Larsen rejste spørgsmålet: hvem har ansvaret? Det har i høj grad regering og rigsdag til sammen. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at i 1936 var retsforbundet det eneste parti, der opponerede mod loven. Hvor var kommunisterne henne dengang? Det ses af rigsdagstidende, at loven er vedtaget med 99 stemmer mod 4. Det er kun godt, at det ærede medlem hr. Aksel Larsen nu er kommet til bedre erkendelse, men det forekommer mig, at det havde været bedre, om han, dengang denne monopolhandel fandt sted, havde indset, at den måtte kommunisterne bekæmpe. Jeg synes ikke, der er grund til at stemme tonen så højt, når det ærede medlem har det samme ansvar som den øvrige rigsdag, der har stemt for loven. Den lov, der blev vedtaget dengang, var jo en monopollov, hvorved man simpelthen solgte Danmarks undergrund for 50 år til et amerikansk selskab eller, som det senere viste sig, til en svindler. Det var et stort ansvar, man herved påtog sig, og jeg vil håbe, at ministeren gør sig anstrengelser for at få sagen ordnet. Det er een ting, med ansvaret, men der er mere, der er også mystik i sagen. Hvorledes gik det til, at mr. Ravlin dengang fik denne koncession? Det havde været rart, om det kunne være oplyst, hvad der skete dengang, for der var som sagt i høj grad mystik i sagen.

Vi kan stemme for ændringsforslaget om at forkorte fristen. Jeg tror, det ærede medlem hr. Aksel Larsen har ret i, at det, det gælder om, er så hurtigt som muligt at komme ud af hele koncessionsforholdet til amerikanerne.

Aksel Larsen: Når det ærede medlem hr. Hans Hansen (Rørby) er enig med mig

i, at det drejer sig om så hurtigt som muligt at komme ud af forholdet med disse amerikanere, forstår jeg ikke, at han ikke støtter mit krav om, at man i stedet for at forhandle om en anden koncession forhandler om en hurtig afvikling af den koncession, der nu består på uretmæssigt grundlag. Det er dog det, der i øjeblikket er det væsentlige ved sagen.

Det ærede medlem siger med en tilsyneladende ret: hvor var kommunisterne henne i 1936, da retsforbundet var ene om at stemme imod? Jeg skal forklare det for det ærede medlem og offentligheden, for en forklaring, erkender jeg, er tiltrængt. Vi var kun 2 medlemmer herinde. Der var grænser for, hvor stor arbejdsbyrde vi kunne påtage os, der var grænser for, hvor mange sager vi kunne trænge ind i, der var grænser for, hvor megen viden vi kunne skaffe os, ikke mindst da vi dengang endnu mere systematisk end i dag blev holdt uvidende om alt, hvad der ikke foregik direkte i denne sal, alt, hvad der ikke blev fremsat fra denne talerstol eller i officielle tryksager.

Retsforbundet gik imod loven i 1936. Det er rigtigt. Men med hvilken motivering? Med den motivering, at retsforbundet ikke ønskede noget monopol, det være sig privat- eller statsmonopol på undergrunden. De ønskede, at den enkelte grundejer fortsat skulle beholde retten til at udnytte undergrunden. Det er forholdet. Man sagde, man gik imod monopol, og vi ved jo, at retsforbundet er imod, at staten blander sig i erhvervslivet, i udnyttelsen af værdierne, og det var det, lovændringen drejede sig om i 1936. Der blev fastsat sådanne betingelser, at man kunne forudse, der ikke var en eneste privat grundejer i Danmark, der var i stand til at opfylde betingelserne indenfor den givne frist, hvorefter staten ville have eneret på efterforskning og indvinding af råstoffer i Danmarks undergrund, men ganske vist samtidig have mulighed for i henhold til loven at give et eller andet aktieselskab, indenlandsk eller udenlandsk, koncession enten absolut eller delvis.

Jeg ville ønske, at vi to kommunister, som vi var dengang, havde været i stand til at beskæftige os med sagen rent arbejdsmæssigt, og jeg ville ønske, at vi dengang havde vidst, hvad der lå bag den ændring, som statsministeren foreslog i 1936, hvad vi ikke vidste, men først fik opklaret senere, hvorfor vi gav udtryk for vor mening i 1938. Det, vi fik opklaret senere, var nemlig, at lovændringen blev gennem-